

Handläggare:
Jan Lind
Staben
Telefon: 508 264 71

2002-01-29

Utdrag ur Proposition 2000/01:130 ”Svenska miljömål – delmål och åtgärdsstrategier”, statliga satsningar för att nå miljö kvalitetsmålen enligt vårpropositionen 2001 och Stockholms tidigare remissynpunkter

Miljödelmålspropositionens tre åtgärdsstrategier som ska vara vägledande för det framtida miljöarbetet presenteras i propositionens kapitel 21 sammanfattat enligt följande.

21.2 En strategi för effektivare energianvändning och transporter

Regeringens bedömning: Strategin för effektivare energianvändning och transporter bidrar främst till att uppnå miljö kvalitetsmålen *Frisk luft, Bara naturlig försurning* och *Begränsad klimatpåverkan* samt vissa delmål under *Ingen övergödning* och *God bebyggd miljö*.

Tyngdpunkten bör ligga på kostnadseffektiva åtgärder som effektiviserar användningen av energi och främjar användningen av ny teknik med goda miljöegenskaper. För att ge incitament till effektiviseringar av energi och transporter behövs en förändrad och ökad användning av ekonomiska styrmedel utformade så att miljö kostnaderna tydliggörs. Ett medel för detta är fortsatt grön skatteväxling. Regeringen har i 2000 års ekonomiska vårproposition aviserat en skatteväxling för perioden 2001-2010 i storleksordningen 30 miljarder kronor.

Den långsiktiga utvecklingen av framför allt person- och lastbilstrafiken kräver att den traditionella utbudspolitikerna (infrastruktur och trafikplanering) förändras och kompletteras med åtgärder som syftar till att påverka efterfrågan på transporter i miljöanpassad riktning. En del i det arbetet är att åstadkomma ett varierat utbud av bostäder, arbetsplatser, service och kultur så att människors behov av dagliga transporter kan minska. En annan del i arbetet är att skapa alternativa transportformer. En minskad bilanvändning skall eftersträvas där alternativ finns. För att miljö kvalitetsmålen skall kunna nås inom en generation är det dessutom angeläget att vidta långsiktiga åtgärder för att skapa en infrastruktur för hållbar utveckling. Regeringen har för avsikt att återkomma till dessa frågor i den aviserade propositionen *Infrastrukturinriktning för omställning till ett hållbart transportsystem*.

Ekonomiska styrmedel bör användas för att förhindra att resursvinster genom bl.a. ny teknik motverkas av ökad konsumtion som leder till ökad miljö påverkan.

21.3 En strategi för giftfria och resurssnåla kretslopp

Regeringens bedömning: Regeringen avser att fortsätta det arbete för giftfria och resurssnåla kretslopp som bl.a. påbörjats i enlighet med regeringens skrivelse om en miljöorienterad produktpolitik. Regeringen har uppdragit åt Naturvårdsverket att presentera underlag för en vidareutveckling av den miljöorienterade produktpolitiken.

Strategin för giffria och resurssnåla kretslopp bidrar främst till att uppnå miljö kvalitetsmålen *Gifffri miljö, Ingen övergödning, Begränsad klimatpåverkan* och *Skyddande ozonskikt*. Den bidrar även till att uppnå vissa delmål under miljö kvalitetsmålet *God bebyggd miljö*. Strategin bör vidare ses som ett komplement till kemikalie-, avfalls- och klimatstrategin samt som en viktig del i strategin för hållbar utveckling och i sektorsstrategierna.

21.4 En strategi för hushållning med mark, vatten och bebyggd miljö

Regeringens bedömning: Strategin för hushållning med mark, vatten och bebyggd miljö bidrar främst till att uppnå miljö kvalitetsmålen *Levande sjöar och vattendrag, Grundvatten av god kvalitet, Hav i balans samt levande kust och skärgård, Myllrande våtmarker, Levande skogar, Ett rikt odlingslandskap, Storslagen fjällmiljö* och *God bebyggd miljö*.

Hushållningsstrategin bygger i huvudsak på tre olika beståndsdelar:

- Ett varsamt brukande av mark- och vattenområden för att värna natur- och kulturvärden i miljön och goda produktionsförhållanden.
- Skydd av särskilt värdefulla miljöer och resurser samt skapande av en rik kultur- och naturmiljö där representativa delar av vårt kulturarv är bevarade liksom den biologiska mångfalden.
- Miljöanpassad fysisk planering och byggande för att skapa en hållbar bebyggelsestruktur och nya anläggningar av hög kvalitet, för ett balanserat uttag av naturresurser och för en god hushållning med mark, vatten och bebyggd miljö.

Genomförandet av strategierna tas upp bl a i propositionens kapitel 24 Länsstyrelser och kommuner. Där anges i sammanfattning följande.

24.1 Länsstyrelserna

Regeringens bedömning: Länsstyrelserna har det övergripande ansvaret för regionalt mål- och uppföljningsarbete. Arbetet bör utföras i en sektorsövergripande process i dialog med kommuner, näringsliv och andra aktörer. Det blivande miljömålsrådet skall i samråd med länsstyrelserna samordna arbetet med regional anpassning av sådana nationella delmål som behöver fördelas regionalt så att det nationella målet täcks in. Länsstyrelserna bör utifrån sin övergripande och samordnande roll som regionala miljömyndigheter utveckla samarbetet med övriga regionala myndigheter och andra regionala organ i målarbetet, bl.a. för att bättre tillvarata möjligheterna att samordna tillväxt- och sysselsättningsskapande åtgärder med åtgärder för att uppnå miljö kvalitetsmålen. Det länsövergripande samarbetet i miljö- och resurshushållningsfrågor bör utvecklas ytterligare. Inriktningen mot en hållbar utveckling bör genomsyra länsstyrelsernas hela verksamhet och betonas i det fortsatta arbetet med infrastrukturplanering, regionala tillväxtavtal och strukturfondsprogram.

Regeringen avser att ge Naturvårdsverket i uppdrag att i samverkan med länsstyrelserna och andra berörda myndigheter redovisa närmare behov av och förutsättningar för att samordna och redovisa kunskapsunderlag om miljömål och miljö- och resurshushållningsfrågor på regional nivå samt att stödja länsstyrelsernas arbete.

24.3 Kommunerna

Regeringens bedömning: Lokalt har kommunerna det samlade ansvaret för att åstadkomma en god livsmiljö. Kommunerna har ett övergripande ansvar för lokala anpassningar av de nationella målen. De har viktiga uppgifter i arbetet för att

uppnå miljö kvalitetsmålen, dels genom sitt myndighetsarbete och åtgärder i den egna verksamheten, dels genom att lokala mål och åtgärdsstrategier och kommunal samhällsplanering kan ge ramar och underlag för miljöarbetet på lokal nivå. Stödet till lokala investeringsprogram för hållbar utveckling bidrar till att det på kommunal nivå kan genomföras åtgärder som bidrar till att uppnå miljö kvalitetsmålen.

Länsstyrelserna skall stödja kommunerna med underlag för att formulera lokala mål och åtgärdsprogram. Boverket bör i samverkan med berörda myndigheter utveckla, stödja och följa upp kommunernas arbete med miljömål i samhällsplaneringen.

I propositionen anges mer i detalj bl a följande rörande kommunerna.

I sitt myndighetsarbete och sin egen verksamhet har kommunerna möjligheter att genomföra åtgärder som bidrar till att uppnå de flesta av miljö kvalitetsmålen. För målen *Frisk luft* (avsnitt 7) och *Bara naturlig försurning* (avsnitt 8) är det viktigt att den kommunala trafik- och energipolitiken bedrivs så att utsläpp minimeras. För *Ingen övergödning* (avsnitt 12) har den kommunala utbyggnaden av avlopp en väsentlig betydelse. För *Giftfri miljö* (avsnitt 9) är det kommunala hälsoskyddet, avloppsfrågorna och renhållningen viktiga. För *Levande sjöar och vattendrag* (avsnitt 13) och *Grundvatten av god kvalitet* (avsnitt 14) är det av stor betydelse att kommunerna arbetar med frågorna kring skyddsområden för vattentäkter. För *Levande sjöar och vattendrag* (avsnitt 13), *Hav i balans samt levande kust och skärgård* (avsnitt 15), *Myllrande våtmarker* (avsnitt 16), *Levande skogar* (avsnitt 17), *Ett rikt odlingslandskap* (avsnitt 18) och *Storslagen fjällmiljö* (avsnitt 19) har kommunerna en viktig roll, bl.a. genom att i sin planering ge underlag för en långsiktig hushållning med mark och vatten och bebyggd miljö och genom att genomföra åtgärder för att skydda värdefull natur- och kulturmiljö. För *God bebyggd miljö* (avsnitt 20) är de kommunala insatserna avgörande. Det gäller bl.a. samhällsplanering, skydd av den kulturhistoriskt värdefulla bebyggelsen, avfallsfrågor och bulleråtgärder.

- - -

Miljö kvalitetsmålen och delmålen bör vägas mot andra nationella mål, t.ex. ekonomiska och sociala, i det praktiska planeringsarbetet. Det är ofta genom den kommunala planeringen som det blir möjligt att väga in lokala aspekter på markanvändning, miljöfrågor, sociala och kulturella förhållanden. På kommunal nivå finns förutsättningar att i samverkan mellan berörda parter finna praktiskt fungerande samlade lösningar på miljö- och resurshushållningsproblem och de utvecklingsfrågor som är knutna till lokalsamhällets miljö, organisation och funktioner.

I den av regeringen till riksdagen 2001 överlämnade ekonomiska vårpropositionen ingår bl a olika miljö satsningar. Enligt ett pressmeddelande från miljödepartementet blir det mer resurser för att nå miljö kvalitetsmålen, bland annat till klimatåtgärder, sanering av förorenad mark och biologisk mångfald.

Under 2002 och 2003 satsas enligt pressmeddelandet ytterligare cirka 400 miljoner kronor. Under 2004 satsas - utöver de 400 miljonerna - 1,1

miljarder kronor extra, det vill säga totalt sett ytterligare 1,5 miljarder kronor jämfört med 2001.

Följande satsningar uppges göras under åren 2002-2004:

- Regeringen kommer under våren 2001 att lämna förslag till hur miljö kvalitetsmålen ska nås. För att nå miljö kvalitetsmålen förstärks miljöområdet med 1,5 miljarder kronor från 2004. Det innebär bland annat ökade satsningar på marksanering och biologisk mångfald, till exempel marina reservat, skydd av värdefulla myrmarker, restaurering av vattendrag och inköp av värdefull skog. Det innebär också en satsning på att minska koldioxidutsläppen (se nedan).
- Formas (Forskningsrådet för miljö, areella näringar och samhällsbyggande) får totalt 250 miljoner kronor till ett miljöforskningsprogram om biologisk mångfald och hållbar utveckling.
- Totalt 65 miljoner kronor för att kartlägga utbredningen av radon och för att sanera radonhus. Denna satsning beskrivs mer detaljerat i en inomhusproposition som regeringen kommer att lägga fram senare under mandatperioden.
- År 2004 kommer regeringen att tillföra 400 miljoner kronor för stöd till investeringar som leder till minskade koldioxidutsläpp och som främjar energihushållning. Mer detaljer om denna satsning kommer regeringen att presentera i en klimatproposition som läggs under hösten 2001.

Områden *	2002	2003	2004
Sanering av förorenade områden	150	100	550
Biologisk mångfald	175	175	525
Miljöforskningsprogram	80	80	90
Radonsanering	13	26	26
Klimatsatsningar	-	-	400

*Alla summor är i miljoner kronor

Stockholms stad hade 2000-10-04 yttrat sig över ett det tidigare remitterade slutbetänkandet från miljömålskommitten "Framtidens miljö – allas vårt ansvar" SOU 2000:52. Kommunstyrelsen var positiv och framhöll bl a att miljö kvalitetsmålen är ett viktigt bidrag till stadens fortsatta miljöarbete och att det är viktigt att miljöaspekter vägs in i besluten för en fortsatt ansvarstagande planering av Stockholms utveckling.

Gatu- och fastighetsnämnden hade 2000-09-26 redovisat en positiv grundinställning till miljömålskommitténs uppläggning av det fortsatta miljöarbetet. Dock bedömdes möjligheterna att klara flera av de föreslagna delmålen för frisk luft, försurning och giftfri miljö som mycket osäkra i vart fall i Stockholm.

Nämnden såg de tre huvudstrategierna för att nå målen som riktiga och i linje med den utveckling som sedan länge pågått. Den koppling som föreslogs ske av miljömålen till tvingande lagstiftning i form av miljöbalken och plan- och bygglagen ingav emellertid allvarliga betänkligheter.

Miljömålen måste enligt nämndens yttrande för att undvika orimliga konsekvenser medge avvägningar mot andra samhällsintressen.

I gatu- och fastighetsnämndens yttrande kommenterade vi också de föreslagna miljö kvalitetsmålen för frisk luft, försurning, giftfri miljö och god bebyggd miljö. Vi kände oss ganska väl rustade för att fortsätta ett strukturerat och målinriktat miljöarbete. Flertalet åtgärder som miljömålskommittén föreslog, och som alltså kommunerna och då bl a Stockholm avsågs förverkliga, förutsatte dock att EU-regler eller svenska författningar inte lägger hinder i vägen. Detta konstaterades tyvärr vara ganska vanligt förekommande t ex när det gäller miljövänliga bränslen, införande av särskilt miljövänliga fordon samt att instrument i form av ekonomiska styrmedel för att gynna miljövänlig teknik inte är möjliga att genomföra. Vidare framhölls att många åtgärder, till exempel rening av förorenad mark, är synnerligen kostnadskrävande och kräver statliga bidrag.